

SOTSIAALKOMISJONI KOOSOLEKU

PROTOKOLL

Nr 1

Kõrvekülas,

13. detsember 2017. a.

Koosolekust võtsid osa Marike Adamka, Vahur Kerge, Ariana Rooba, Madis Rembel, Helin Veetõusme, Külli Vikat ja Kalev Kurs.

Koosolekul osales sotsiaalnõunik Jaana Puur.

Juhatas komisjoni esimees Marike Adamka, protokollis sotsiaalnõunik Jaana Puur.

Kinnitati järgmine päevakord:

1. Ettekanne Tartu vallas korraldatavast sotsiaaltööst - teenused ja toetused. Ettekandja J.Puur
2. Jooksvad küsimused (töökorraldus komisjonis, eelarvete koostamine jms.).

Koosolekust osavõtjad tutvustasid ennast ning rääkisid kellel on kokkupuuteid volikogu komisjoni töös ning ka sotsiaaltöös.

1. KUULATI: Jaana Puur rääkis sotsiaaltöö korraldamisest Tartu vallas ja teenuste ning toetuste osutamisest ja maksmisest. Komisjonile oli ettevalmistatud tabel 4 valla toetustest ja teenustest.

Sotsiaal-, haridus ja kultuuri osakond korraldab:

- sotsiaaltoetuste maksmist ja –teenuste osutamist;
- eakatele ja puuetega inimestele vajalike teenuste ja toetuste osutamist;
- lastele ja peredele vajalike teenuste osutamist ja toetuste maksmist;
- eestkoste seadmist;
- lastekaitse (erinoorsootöö); s.h endise alaealiste komisjoni töö ülevõtmine;
- puuetega laste lapsehoiu, tugiteenuste jms. sh. (juhtumiplaani koostamine);
- terviseprofiili koostamine;
- sotsiaalnõustamist ja võlanõustamist;
- sotsiaaleluruumide kohandamist ja eraldamist abivajajatele.

ÜLESANDED, mis seisavad komisjoni ees koostöös sotsiaalnõunikuga ja vallavalitsusega:

1) Kordade väljatöötamine ja volikogus vastuvõtmine;

2) Sotsiaalkomisjoni põhimääruse väljatöötamine ja tööplaani koostamine;

3) Töötajate tööaja kaardistamine ning ülesannete ümberjagamine (ametijuhendid, jms.).

4) Arengukava koostamine - dokument valla strateegiliseks juhtimiseks, mis määrab valla arendamise põhiseisukohad lähtudes valla olukorra ning arenguvajaduste analüüsist seotuna väliskeskkonnaga, valla arengu soovitud tulevikust, kehtivatest normdokumentidest ja kohaliku omavalitsusüksuse rahalistest võimalustest. Arengukavaga seotud iseseisva dokumendina on koostatud eelarvestrateegia.

Jaana Puur tutvustas ka sotsiaalhoolekandes kasutatavaid mõisteid.

Sotsiaalhoolekanne - toimingute süsteem, mis soodustab inimese toimetulekut. Sotsiaalhoolekanne hõlmab erinevaid valdkondi: toimetulekut ja töötamist, toetavate hoolekandeteenuste arendamist, laste ja puuetega inimeste kaitset, varjupaigataotlejate ja pagulaste abistamist, kuritegude ennetustööd ja sotsiaalselt tõrjutute ühiskonda kaasatuse suurendamist.

Sotsiaalnõustamine - abivajajale teabe andmine tema toimetulekut parandavatest tugiteenustest, õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest; abistamine konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks.

Sotsiaalteenus - üksikisiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus; teenus, mille eesmärk on tagada eluliste vajaduste rahuldamine, ning aidata vältida diskrimineerimist, tagada soolise võrdsuslikkuse ja inimeste tervise kaitse, parandada elatustaset ja elukvaliteeti

ning luua kõigile võrdsed võimalused, suurendades seega üksikisikute suutlikkust ühiskondlikus elus täielikult osaleda.

Sotsiaalne tõrjutus - olukord, kui inimestel ei ole võimalust pääseda ressursside ja teenuste juurde, olgu selleks siis näiteks võimalus tööd teha või ligipääs sotsiaalkindlustusele, haridusele, tervishoiuteenustele, kultuurile ja vaba aja veetmise võimalustele või ka infotehnoloogiale.

Sotsiaaltöötaja - erialase kõrgharidusega spetsialist, kelle töö on suunatud üksikisikute, perede ja rühmade toimetuleku toetamisele ning kogukonna ja ühiskonna vastavusse viimisele tema liikmete vajadustega.

Sotsiaaltoetus - üksikisiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus esmavajaduste rahuldamiseks, mida makstakse abivajajale riigi või kohaliku omavalitsuse poolt.

Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister STAR - riigi keskne andmekogu/infosüsteem, mis on asutatud juhtumikorralduse põhimõttel läbiviidava sotsiaaltöö korraldamiseks.

Abivajav laps - laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu

Eestkoste - piiratud teovõimega või alaealise isiku eest tema varaliste või sotsiaalsete õiguste kaitseks otsuste tegemine. Eestkoste ja eestkostja seadmise otsustab kohus.

Eestkosteasutus - institutsioon, mis teostab piiratud teovõimega isiku eestkostet. Eestis on eestkosteasutuseks elukohajärgne kohalik omavalitsus.

Eestkostja - füüsiline või juriidiline isik või valla- või linnavalitsus, kes on määratud kohtu poolt kaitsma vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või muu psüühikahäirega isiku õigusi ja huve konkreetsete ülesannete piires

Eluasemeteenus - eluaseme võimaldamine elanikule, kellel ei ole mingil põhjusel enam võimalik elada oma senises elukohas (tulekahju, õnnetuse või maksujõuetuse tagajärjel). Eluasemeteenust on õigus saada inimesel või perel, kelle aineeline olukord või muu asjaolu ei võimalda iseseisvalt endale või oma perekonnale eluruumi kasutamist tagada.

Eluruumi kohandamise teenus - inimestele, kellel on raskusi eluruumis liikumise, endaga toimetuleku või suhtlemisega, võimalikult iseseisva või võimalikult vähest kõrvalabi vajava toimetuleku tagamine oma eluruumi piires ja sellesse sisenemisel ning väljumisel.

Erihoolekandeteenused - sotsiaalteenused täisealiste inimestele, kellel on raskest, sügavast või püsivast psüühikahäirest tulenevalt välja kujunenud suurem kõrvalabi, juhendamise või ka järelevalve vajadus ning kes vajavad toimetulekuks professionaalset kõrvalabi. Erihoolekandeteenuste eesmärk on inimese iseseisva toimetuleku arendamine ja tegevuste juhendamine. Erivajadusega inimene - kõik puuetega inimesed, kaasa arvatud vaimse tervise probleemidega inimesed, erinevat lähenemist vajavad ka üliandekad inimesed.

Hoolduskoormusega isik - mittepalgaline hooldaja, kelle hooldada on puudega isik, kellel on tulenevalt terviseseisundist, sooritusvõimest ja elukeskkonnast järelevalve, juhendamise ja kõrvalabivajadus eneseteeninduses, hügieenitoimingutes, orienteerumises ja igapäevaelu toimingutes.

Hoolekandeaasutus - päevaselt või ööpäevaselt tegutsev asutus, kus viibivatele abivajajatele tagatakse nende eale ja seisundile vastav hooldamine, sealhulgas ravimine, põetamine, kasvatamine ja arendamine.

Hädaohus olev laps - laps, kes viibib tema elu ja tervist ohustavates tingimustes või olukorras, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute elu või tervist.

Intervallteenus - toetav, lühiajaline, ajaliselt piiratud abistav ööpäevaringne hooldusteenus hoolekandeaasutuses, mille peamiseks eesmärgiks on võimaldada hoolduskoormusega isikutel osaleda aktiivselt ühiskonnaelus, toetades erivajadustega inimeste ja eakate elamist suuremas osas ajast oma kodus, kus tema eest kannavad hoolt tema lähedased.

Isikuhooldusteenus - abivajaja abistamine igapäevaelu tegevuste (sh abistamine pesemisel, riietumisel, söömisel, liikumisel ja hügieenitoimingutes) sooritamisel, mis on seotud inimese eest hoolitsemisega temaga kontaktis olles.

Isikliku abistaja teenus - puudega inimese abistamine igapäevastes füüsilistes tegevustes, toetades seeläbi tema võimalikult iseseisvat toimetulekut osalemise suurendamisega ühiskonnaelu erinevates valdkondades, sh hariduses ja tööhõives. Eesmärgiks on ka puudega inimese pereliikmete ja lähedaste hoolduskoormuse vähendamine ning nende sõltumatuse ja sotsiaalse

aktiivsuse toetamine, sh tööturul osalemise võimaldamine. Isiklik abistaja lähtub oma töös iga konkreetse abivajaja erivajadusest, tööjuhiseist ja lepingust.

Juhtumikorraldus - sotsiaaltöö meetod, kus abistatakse klienti asjaajamisel ja erinevate teenuste sidumisel. Juhtumikorralduse eesmärgiks on arendada ja parandada inimese sotsiaalset funktsioneerimist, lahendades iga juhtumi algusest lõpuni ühe spetsialisti poolt.

Kaitstud töökoht - spetsiaalselt erivajadustega klientidele, kes oma puude tõttu ei ole võimelised töötama tavalistes töötingimustes avatud tööturul või ei ole võimelised seda tegema järjepidevalt, loodud töökoht, kus neil on võimalus olla pikaajaliselt ja püsivalt tööga hõivatud.

Koduabiteenus - inimese abistamine igapäevaeluks vajalike tegevuste, sealhulgas abivajaja eluruumide korrastamine ja kütmine, riiete ja jalanõude hooldus, toiduainete ja majapidamistarvete ostmine, sooritamisel ja asjaajamisel. Koduabi ei pea sisaldama abistamist remondi- ja aiatöödel.

Koduhooldusteenused - kõik toimetulekut ja sotsiaalset heaolu toetavad teenused, mida hindamistulemuste põhjal vajab kodus elav eakas või puudega inimene. Need on kodustes tingimustes osutatavad esmased meetmed, mis aitavad inimesel harjumuspärasel keskkonnas ja ka asjaajamisel väljaspool kodu toime tulla ning hoiavad ära asutusehooldusele sattumise. Koduhooldusteenus sisaldab koduabi ja isikuhooldust.

Kriisipere - perekonnas hooldamise erivorm, mis eeldab teenuse pakkuvalt ööpäevaringset valmisolekut võtta lühiajaliselt (mõneks ööpäevaks) oma perekonda hooldamisele päritoluperekonnast eraldatud alaealine.

Lapsehoiuteenus - sotsiaalhoolekande seaduse mõistes lapse seadusliku esindaja või sotsiaalhoolekande seaduse §252 lõikes nimetatud hooldaja toimetulekut või töötamist toetav teenus, mille osutamise vältel tagab nimetatud isikute asemel lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse lapsehoiuteenus osutaja.

Omastehooldaja - inimene, kes hooldab oma pereliiget või lähedast, kes haiguse, puude või muust erivajadusest tingituna vajab abi oma igapäevaelu toimingutes.

Perekonnas hooldamine – lapse hooldamine sobivas perekonnas, mille liikmete hulka ta ei kuulu. Hooldamine perekonnas toimub kohaliku omavalitsuse ja hooldamisele võtja vahel sõlmitud kirjaliku lepingu alusel.

Perekonnas hooldaja – isik, kellega kohalik omavalitsus on sõlminud lepingu lapse perekonnas hooldamiseks.

Perevägivald – vägivalda vorm, mille puhul on vägivallatseja ja kannataja ühest perest, vägivaldada kasutatakse tavaliselt pereliikmete vahel või pereliikme ja lähisugulase vahel. Levinumad perevägivalda tüübid on abikaasa, elukaaslase, laste, vanavanemate või õdede-vendade omavaheline väärkohtlemine. Vägivallaks peetakse ka seda, kui laps on täiskasvanutevahelise vägivalda tunnistajaks kodus või mujal. Piiratud teovõimega täisealine isik - isik, kes vaimuhaiguse, nõrgamõistuslikkuse või muu psüühikahäire tõttu kehvasti ei suuda oma tegudest aru saada või neid juhtida ning kellele on määratud eestkostja.

Pikaajaline töötu - töötu, kes ei ole hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega vähemalt 12 kuud. 16-24 aastane noor on pikaajaline töötu, kui ta ei ole olnud hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega vähemalt 6 kuud.

Psühholoogiline nõustamine - inimesele või gruppidele osutatav teenus, mis aitab kaasa psühholoogiliste probleemide lahendamisele ja on suunatud toimetuleku soodustamiseks.

Psüühikahäirega inimene - püsivast psüühikahäirest tingitud erivajadustega inimene, võib olla osalise töövõimega.

Puue - inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, millest tingituna inimene võib vajada kõrvalabi, juhendamist, järelevalvet, erivahendeid ja/või muid tingimusi.

Päevakeskus - avahooldusteenuste üks osa, hoolekandetasutus, kus pakutakse võimalust aktiivseks tegevuseks ja vajalikke teenuseid teeninduspiirkonnas elavatele eakatele, puudega inimestele ja teistele sihtrühmadele. Päevakeskuse eesmärgiks on pakkuda tegevust iseendaga toimetulevatele eakatele inimestele.

Rahvatervis - tervise edendamise, haiguste ennetamise ja eluea pikendamise teadus ja tegevus; sotsiaalne ja poliitiline kontseptsioon, mis toimib tervise-edenduse, haiguste ennetamise ja teiste tervise sekkumisvormide kaudu.

Raske puudega isik - isik, kellel on anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, millest tingituna vajab ta kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval.

Rehabilitatsioon - protsess, mille eesmärgiks on õpetada inimene tema muutunud olukorras ise võimalikult palju toime tulema, sihipäraste toetuste - teenuste abil tuleb selleks luuakse vajalikud tingimused. Rehabilitatsioon ei hõlma esialgset meditsiinilist abi.

Rehabilitatsiooniteenus - abivajaja iseseisva toimetuleku, sotsiaalse integratsiooni ja töötamise või tööle asumise soodustamiseks osutatav teenus, mille raames: 1) koostatakse abivajajale puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse sätestatud nõuetele vastav isiklik rehabilitatsiooniplaan kehtivusega kuus kuud kuni kolm aastat; 2) osutatakse Vabariigi Valitsuse kehtestatud loetelus nimetatud ja rehabilitatsiooniplaanis märgitud teenuseid, mida viiakse ellu sotsiaal-, tööhõive-, tervishoiu-, hariduse kui muude meetmete kaudu; 3) juhendatakse abivajajat, kuidas rehabilitatsiooniplaanis kirjeldatud tegevusi ellu viia.

Riskirühm - sarnase abivajadusega inimeste rühm, kelle toimetuleku halvenemist mõjutab mõni sotsiaalne, käitumuslik, majanduslik, keskkondlik või bioloogiline tegur.

Sekkumine – tegevus, mis kätkeb endas isikule erinevate sotsiaalteenuste, - toetuste ja muu abi pakkumist, mille eesmärk on inimese vajaduste rahuldamine ning heaolu suurendamine.

Sügava puudega isik - isik, kellel on anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, millest tingituna vajab ta pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäevaringselt.

Teovõime - füüsilise isiku võime iseseisvalt teha kehtivaid tehinguid.

Tervis - inimese täieliku füüsilise, sotsiaalse ja vaimse heaolu seisundit ning mitte ainult haiguste ja puuete puudumine; positiivne mõiste, mis toonitab sotsiaalseid ja individuaalseid ressursse ning füüsilisi võimeid.

Tervise edendus - protsess või tegevus, mille tulemusena inimese või inimeste koosluse võime oma tervist parandada kasvab; terviseedendus on inimese tervist väärtustava ja soodustava käitumise ja elulaadi kujundamine ning tervist toetava elukeskkonna sihipärane arendamine.

Toimetulek - üksikisiku või perekonna füüsiline või psühhosotsiaalne võime igapäevases elus toime tulla.

Toetatud töökoht - püsiva tervisekahjustusega või puudega inimese töö tavapärasel töökeskkonnas, kus vajadusel rakendatakse tööjuhendaja abi ja/või kohandatakse töökoht.

Transporditeenus - toetav teenus, millega tagatakse liikumis- või nägemisfunktsiooni kahjustusega või vaimupuudega isikutele transpordivahendi kasutamise võimalus töötamiseks, õppeasutuses õppimiseks või avalike teenuste kasutamiseks nende vajadustele vastava transpordivahendi kaudu, kui ühistranspordi kasutamine seda ei võimalda.

Tugiisik - ettevalmistava koolituse läbinud inimene, kelle ülesanne on toetada abivajavat inimest ja aidata tal taastada oma sotsiaalsesse keskkonda.

Tugiisiku teenus - nõustamine, mille kaudu abivajavad leiavad juurdepääsu teadmiste, oskuste ja ressurssidele, mis võimaldavad neil saavutada kontrolli oma elu üle ja parandada oma eluviisi kvaliteeti; inimese abistamine ja jõustamine juhendamise kaudu tema kohustuste täitmisel, õiguste teostamisel või toimetulekul raske olukorraga inimese igapäevases elukeskkonnas. Tugiisik on lepinguline töötaja.

Tugipere - pere, kes vabatahtlikkuse alusel abistab abivajajat.

Tugiteenused - lisateenused, mis toetavad põhiteenuste mõju, ennetavas staadiumis osutatakse tugiteenuseid igapäevaeluga toimetulekuks kuni põhiteenuste vajaduse tekkimiseni.

Vabatahtlik töö - mittetasustatav tegevus, mida tehakse kellegi hüvanguks vabatahtlikult ja teatud järjepidevusega. Kodanikualgatuse ideega seostatud, kus inimesele on omane eneseteostusja tunnustusvajadus ning vastutustunne nii iseenda kui ühiskonna eest.

Varane sekkumine – lähenemine, millega tähtsustatakse tegevusi ja programme, mis aitavad eelkõige väikelastel, aga ka vanematel lastel realiseerida oma potentsiaali ning saada ise paremateks vanemateks. Varane sekkumine võib olla nii ennetava kui ka tagajärgi leevendava iseloomuga. Varane sekkumine eeldab varast märkamist.

Vaesus - materiaalsete ressursside ebapiisavusest tingitud ilmajäetus ühiskonnas hädavajalikuks peetud elustandardist ja sotsiaalmajanduslikust osalusest.

Vanemliku hoolitsuseta laps - orvuks jäänud laps või laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks, teovõimetuks või kelle vanematelt on isiku- ja varahooldusõigus lapse suhtes peatatud või täielikult ära võetud. Samuti laps, kelle jätmine perekonda seab ohtu lapse tervise ja heaolu.

Varjupaigategenus - ajutise lühiajalise oomaja võimalus, kus abivajajaga lepingut ei sõlmita. Teenus on mõeldud vältimatu sotsiaalabi teenusena püsiva elatusvahendita abivajajate toetamiseks.

Võrgustik - abivajajat ümbritsev keskkond, tema sugulased, tuttavad, sõbrad, naabrid, raviasutus, sotsiaaltöötajad jt abivajava inimese probleemiga seonduvad inimesed ja asutused. Üksikisikute, organisatsioonide ja asutuste pühendumisel ning usaldusel põhinev grupp, mis on organiseerunud mittehierarhilisel alusel tegelemaks üldiste probleemide või muredega, mida seiratakse aktiivselt ja süstemaatiliselt.

Võrgustikutöö - juhitud koostööd eeldav sotsiaaltöö meetod, kuhu kuuluvad abivajaja, tema perekond/lähedased ning sotsiaal- ja ametnikevõrgustik.

Võlanõustamine - inimese abistamine rahalise võlgnevuse korral, võlgnevuse abivajaja jaoks talutavaks muutmisel või rahalise võlgnevuse kõrvaldamisel, uute võlgade tekkimise ennetamine ning vajadusel inimese teavitamine võlgadega seonduvate probleemide lahendamise võimalustest, muude võlaprobleemidega seonduvate probleemide lahendamine koostöös teiste organisatsioonidega.

Vältimatu sotsiaalabi - abi elatusvahendite kaotuse või puudumise tõttu sotsiaalselt abitusse olukorda sattunud üksikisikule või perele (toit, riided, peavari).

Väärkohtlemine - mistahes käitumine inimese suhtes, mis alandab tema füüsilist ja psüühilist heaolu, seades ohtu tema eakohase arengu ja tervisliku seisundi.

Õpitud abitus - indiviidi passiivsus, mis kujuneb korduval sunnitud viibimisel ebameeldivas olukorras, mida ta ei saa muuta. Sel viisil kujunenud õpitud abitus kandub üle ka uutesse olukordadesse, kus indiviidi vabadusaste on suurem.

Üldhooldekodu - ööpäevaringse hooldamisega hoolekandeaustus, kus teenuse eesmärgiks on inimese toimetuleku toetamine igapäevase hoolduse kaudu, sisaldades eluasemeteenust, esmatasandi hooldusabi ja isikuhooldust, huvitegevusi võimete piires.

Marika Adamka
Koosoleku juhataja

Jaana Puur
Protokollija